

Москва уонна бүтүн Русь Патриарха КИРИЛЛ
Танара үрдүкү үлэһиттэригэр, аҕабыттарга, манаахтарга
уонна Нуучча Православнай Танаратын Дьийэтин
эрэһлээх оҕолоругар бука барыларыгар
Ороһуоспанан эбэрдэ суруга

Сибэтиилээхтэн сибэтиилээх үрдүкү аҕабыттар,
дьоһуннаах аҕалар, ытыктабыллаах манаахтар,
күндү биир итэбэһлээхтэрбит бука бары!

Эһигини – араас дойдуга, куоракка, бөһүөлэктэ олорон Биир сомоҕо Нуучча Православнай Танаратын Дьийэтигэр киирсэр бар дьоммун бука барыгытын бу сибэтиэй түүн Христос Ороһуоспатын быһабыллаах бырааһынньыгынан ис сүрэхпиттэн эбэрдэлиибин. Күндү дьоммор эһиэхэ истинг эбэрдэбин тиэрдэн туран, биһиги бары бу үрдүк өрөгөйдөөх бырааһынньыкка бииргэ кыттарбытыттан духуобунай үөрүүнэн үөрэрбитигэр, Танара уолаттара-кыргыттара, *Христос доботторо* (Ин. 15, 15) буоларбыт быһыытынан, итэбэл бырааһынньыгынан толору дуоһуйарбытыгар баҕарабын.

Билигин биһиги Танара киһи буолан төрөөбүт кистэлэнин анааран көрөн, былыр икки тыһыынча сыл анараа өттүгэр Вифлеемнэ буолбут сабыытыһа ис хоһоонун, кини биһиэхэ уонна биһиги биир кэмнээҕи дьоммутугар туох дьайыылааһын өйдүүргэ дьулуһабыт.

Сибэтиэй апостол Павел суруйар: *«Туһааннаах кэмэ кэлбитигэр, Танара Сокуон анныгар сылдыааччылары толуйан ылан, биһигини оҕолорунан ааттаары, дьахтартан төрөөбүт, Сокуонна бас бэриммит Уолун ыппыта»* (Гал. 4, 4-5). Оттон ол туһааннаах кэм кэлиэн иннинэ туох буолбутай? Киһи аймах историята барыта Христос Ороһуоспатыгар диэри, дьинэр, Айыы Танараны көрдөөһүн историята, онон ити кэм устата өркөн өйдөөхтөр айылҕаҕа суох гынан баран, олоххо баар уонна хас биирдии киһиэхэ биллэн ааһар дьикти күүс төрдө ким буоларын өйдүү-билэ сатыыллара.

Тангараны көрдүү сылдьан дьон, дьин кырдьыгы була сатаан, араас бэйэлээхтик мунар-тэнэр буолаллара. Киһи айылҕа суостаах көстүүтүттэн куттаныыта, айылҕа күүһүн, эмэгэти, ардыгар бэйэтин да танара оностуута, биитэр Тангараны билбэт бөлүһүөктэргэ дьин кырдьык быстахтык кылам гынан ылыыта дьону дьингнээх Танараҕа ажалбатаҕа. Онтон *«бу аан дойду муударай өйүн күүһүнэн Тангараны, Кини муударайын көрөн билбэтэбин иһин»* (Кор. 1, 21), Танара бар дьонго Бэйэтинэн тийэргэ санаммыта. Онон биһиги духуобунай харахпытынан *итэбэлбит сүдү кистэлэнин* анаарабыт: Айыы Танара Бэйэтэ айбыт киһитигэр дьүөрэлэһэн киһи айылҕатын ылынар, сиргэ-буорга тэпсилли кыһарҕанын барытын толору билэр уонна кириэскэ тириллэн өлөн баран тиллэр. Бу барыта киһи өйдүүр өйүн куоһарар, онон Танара бар дьонго толору Арыллыытын улуу дьиктитэ буолар.

Христос төрөөбүтэ – аан дойду дьонугар эрэл үөскээбитэ, Христос төрөөбүтэ – таптап үйэттэн үйэбэ баһылыыр буолбута, Христос төрөөбүтэ – мэнэ халлаан сири кытта силбэспитэ, Христос төрөөбүтэ – Вифлеем сулуһа Танара кырдьыктаах суолун ыйбыта, Христос төрөөбүтэ – онон хара дьай кыайарын ким да итэбэйимизтин, тоҕо диэтэххэ биһиги Тангараны *итэбэйиммит, Кини илгэлээх үтүөтүнэн быһааммыппыт, бу биһиги үтүөбүт-өңөбүт буолбатах, Танара бэлэбэ* (Еф. 2, 8).

Мессия кэлэрин күүтэн, ону өтө көрөн, Исаия бороруок: *«Танара биһигини кытта!»* (Ис. 8, 10) диэн этэн турар. Кини Танара дьайыытынан эппит этиитэ билигин да мөлүйүөнүнэн христианнар тылынан кыайан этиллибэт үөрүүлэрин төрдө буолар. Вифлеемнэ төрөөбүт Айыы Тойон аны биһиги сүрэхпитигэр төрүүр уонна, өскө биһиги Киниэхэ уонна Кини олохтообут Сиэркэбэр, Танара Дьэитигэр, бэриниилээх буоллахпытына, биһигиниин бииргэ сылдьар. Кини биһигиниин бииргэ – биһиги үтүөнү онорор буоллахпытына. Кини биһигиниин бииргэ – биһиги дьонго көмөлөһөр буоллахпытына. Кини биһигиниин бииргэ – биһиги айыы санаалаах, аһыныгас буоллахпытына. Кини биһигиниин бииргэ – өскөтүн биһиги өстөһөр, атааннаһар дьону эйэлэһиннэрэр буоллахпытына. Кини биһигиниин бииргэ – биһиги бырастыы гынар уонна куһаҕаны өйдүү сылдьыбат буоллахпытына. Кини биһигиниин бииргэ – биһиги Киниэхэ үгэрбитигэр, Танара

Дьийэтин Кистэлэнэр кыттарбытыгар, атыннык эттэххэ – Махтаныы Кистэлэнэр, Сибэтиэй Евхаристияҕа тиксэрбитигэр.

Христос Төрөөбүт Күнүн Бырааһынньыга биһиэхэ саамай тыын суолталааҕы этэр: биһиги Танараны таптыырга уонна Киниэхэ, үйэлэр тухары бары норуokka Быһабылы Бэлэхтээччигэ, билигин да Бэйэтинэн хас биирдиибитин кууһаары Илиитин Уунааччыга, сулууспалыы үөрэнэр үрдүк аналлаахпыт. Танараҕа дьиннээх ытыктабыл, Киниэхэ ис сүрэхтэн сүгүрүйэн олоруу үгэһин ингэринэн, биһиги мань сэргэ *тапталынан дьайар итэҕэли* көрдөрөн (Гал. 5,6), чугастааҕыларбытыгар, атын дьонно, эмиэ сулууспалыы үөрэнэбит.

Ити кэннэ биһиэхэ ситэрэрбит да бэрт кыра хаалар – биһиги Танара илгэлээх үтүөтүн быһабыллаах дьайыытыгар истигэн буолуохтаахпыт, Айыы Тойон тылыгар истин итэҕэлбитинэн, Кини кэс тылын толорор күүстээх баҕабытынан хоруйдуохтаахпыт. Бу улуу кырдьыгы ингэриннэхпитинэ, биһиги тус бэйэбит эрэ буолбакка, тулалыыр эйгэбит эмиэ улаханлык уларыыаҕа. Биһиги дьин үтүөнү сөпкө өйдөөн, үөһэттэн ыйыллыбыт олох суолунан, Танараҕа айхал, махтал тылларын этэн, эйэлээхтик, холкутук, бигэ эрэллээхтик хардыылаан барыахпыт.

Оттон дууһабыт итинник туруктанарын туһугар, биһиги социологической ыйытыкка эппиэттирдии эрэ буолбакка, былыр Танараны дьиннээхтик ытыктаан олохпут өбүгэлэрбит курдук, дириг эрэлбитинэн, олохпут сиэринэн-майгытынан дьиннээх православнай дьон буолуох тустаахпыт. Оннук дьон ортотугар ураты миэстэни апостолларга тэннээх, улуу кинээс сибэтиэй Владимир ылар. Кини сирдээҕи олохун толору дьоллоохтук түмүктээн Танараҕа барбыта тыһыынча сыла туолуутун быйыл бэлиэтиэхпит. Биһиги христианин үрдүк аатын сүгэрбитинэн, Исторической Русь православнай бырааттыы норуоттарын дьийэ кэргэнигэр киирсэрбитинэн чуолаан киниэхэ ытык иэстээхпит. Урут да оннук этэ, билигин да оннук, инникитин да оннук буола туруоҕа. Ханлык да быстах долгуйуу, тургутуу, ханлык да тас күүс ол былыргы сүрэхтэнииттэн ыла салҕанан иһэр үгүс үйэлээх духуобунай уонна култуурнай ситими быһыа суоҕа.

Бу сибэтиэй Ороһуоспатааҕы күннэргэ Танара Дьийэтэ бүттүүнэ уонна мин тус бэйэм эмиэ Украина сиригэр-уотугар эйэ олохтонорун туһугар үнэбит. Православнай Танара Дьийэтэ бэйэтин

оџолоро ханна олороллоруттан, кинилэр политической кэрүүлэриттэн, санааларыттан тутулуга суох Киниэхэ Христос сүктэрбит эппиэттээх миссиятын (Мф. 5, 9) толорор. Кини дьону эйэлэһиннэрэн өстөһүү содулун суох гынарга көмөлөһөр туһугар, туох кыаллары барытын онорбута уонна онорор даҕаны.

Ханнык баҕарар утарыта турсуу, өстөһүү, арахсыһыы төрдө – аныыы-хара. Айыыга холоонноох Иустин Челийской этэринэн, аныыы «туох баар күүһүн түмэн бири онорор: киһини Танараттан арааран, киһи бодотун сүтэртэрэр» (преп. Иустин (Попович), Философские пропасти). Онон Айыы Тойонтон бэлэхтэппит дьонун аатын киртиппит киһи ардыгар хайдахтаах курдук аад туругар киирэрин биһиги көрө-билэ сылдьабыт.

Оттон Сиэркэп бар дьонно Быыһааччы төрөөбүтүн туһунан *улуу үөрүүнү* (Лк. 2, 10) Танара аатыттан сыламтата суох иһитиннэрэн туран, сиргэ төрөөбүт хас биирдии киһини Танараны итэҕэйэргэ, үчүгэй өттүгэр уларыйарга ынырар. Кини үрдүккэ дабайан тахсыы суолун ыйар: Танараны көрдөөһүнтэн – Танараны билиигэ, Танараны билииттэн – Танараны кытта чугас сыһыаннаах буолууга, Танаралыын чугас сыһыантан – Танараҕа холоонноох буолууга. IV үйэҕэ Александрияҕа олорбут Улуу Афанасий сибэтиитэл бу сиргэ Быыһааччы кэлбит сыалын-соругун олус долгутуулаахтык «Киһи Танара буоларын туһугар Танара киһи буолбута» диэн быһааран турар. Ол аата киһи бэйэтин айылҕатынан буолбатах, Танара илгэлээх үтүөтүнэн оннук уларыйар кыахтанар. Сиэркэп үгүс үйэлээх уопута кэрэһэлииринэн, киһи үчүгэй өттүгэр дьиннээхтик уларыйыыта, Танараны кытта ситимнэһиитэ, үөһэттэн илгэлээх күүс бэриллэн, Танара уонна киһи быыһаныыга көңүл өттүнэн бииргэ дьүккүөрдэринэн ситиһиллэр. Бу, биһиги бастакы өбүгэлэрбитин үтүөнү-мөкүнү билии маһыттан амсайан тута *Танара курдук буоларга* (Айыллыы 3, 5) уккуйбут моҕой хара дьайдаах угуйуутун ылыныынан буолбакка, сыралаах үлэнэн, Айыы Тойонно истигэн буолуунан ситиһиллэр. Итэҕэлинэн олоорор хас биирдии киһи билэр: Танараҕа эрэллээх буолуу эрэ кинини куһаҕан дьыалаттан, хара санааттан быыһыыр; Танара айхалланарын, дьонно үтүө оноһууларын туһугар, кинини хорсун-хоодуот быһыыга, күттүөннээх үлэҕэ чуолаан итэҕэл көбүтэр.

Эһигини Христос Ороһуоспатын улуу бырааһынныңынан эбэрдэлээн тураммын, ис дууһабыттан бука барыгытыгар чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, или-эйэни, дьоллоох-соргулаах олоһу уонна Айыы Тойоммутун, Быыһааччыбытын бигэтик батыһар суолгутугар үөһэттэн өлгөм көмөнү баһарабын.

Биһигини, Христос Иисуһу итэбэйбиттэри, үйэлэргэ өлбөөдүйбэт килбиэннээх сырдыгар ыһырбыт Танара – бары илгэлээх үтүөнү Биэрээччи – эһигини... Бэйэтинэн энкилэ суох гынан бөһөргөтүөхтүн, күүс-сэниэ киллэрэн халбаннаабат бигэ оноруохтун. Киниэхэ үйэттэн үйэлэр тухары албан аат буолуохтун, Кини былааһа туругура туруохтун! Аминь (1 Петр. 5, 10-11).

МОСКВА УОННА БҮТҮН РУСЬ ПАТРИАРХА

Москва,
2014/2015 сыллааһы
Христос Ороһуоспата